

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ
Виходить кожного четверга о 8-й год. рано.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА. — РЕДАГУЄ: ПРОФ. П. КАРМАНСЬКИЙ.

“ПРАЦЯ”

Український просвітно-
економічний тижневик у
Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 10\$000, піврічно 5\$000

Для Північної Америки 2\$500 дол.

Для Канади 2\$500 дол.

Для Аргентини 6 пезів.

Приймається оголошення по ціні

200 рс. від одного рядка 8 см.

довгий одноразово або його місце.

PRACIA

Jornal semanal para os Uk-
rainos no Brazil.

Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми Українці до своєю
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих прав. Гімн ам. Укр.

I. Минає п'ять місяців від дати першого заклик до народнього податку на допомогу дальшій нашій визвольній боротьбі. Е чимало осіб, які були викликані до податку перед 3-4 місяцями, а про яких ми досі не знаємо, чи вони зобов'язанне приймали, чи ні. Супроти того просимо Хв. Виділи Філій У. С., щоб вони негайно зладили списи тих, що на їх оселях оподаткувалися, щоб ми мали змогу подати до відома загалу імена тих, які хотілиб спекулювати на патріотизмі, а на ділі не заслугоють на сю почесну назву, зн. тих, що зігнорували публичний заклик до несення допомоги рідній справі. Мусимо раз прийти до порядку з нашою національною совістю.

II. З огляду на се, що на наш заклик, щоб усі кольонії до заряду народнім податком делегували своїх довірених, усі кольонії, за виїмкою двох, не відозвалися, вважатимемо Головну Раду У. С. компетентною завідувати і фіскалізувати сю справу, а тим самим виключаємо на будуче всякі говорення про неправильність чи некомпетенцію, вважаючи їх злбною киринею.

Директорія У. С. в Бразилії.

стан, болячка, що діймає нас може найбільше, бо вона є доказом, що ми ще далекі, дуже далекі від цього, щоб мати якісь свої інституції фінансові чи економічні, котрих потреба так і кричить і без яких ми неминучо пропадемо. Бо байдужність, а то й ворожнеча до своїх приватних підприємців переносяться і на всі наші змагання на полі гуртової громадянської економічної і фінансової діяльності. Ся байдужність і ворожнеча вбиває всяку ініціативу в сім напрямі громадянського характеру. Це болячка, яку мусимо лічити всякими способами; бо ся болячка у своїх наслідках, грізнійша ніж видається.

I звідси воно йде, що ми виявляємо таку нехоть до всякого почину нашого чоловіка спробувати щастя без фойси в руках, або без дорментів? Це ніщо інше, тільки вплив нашої рабської душі, яка сама лякається поглянути в гору і тому й другому, відважнішому не дозволить піднести очі від землі на сонце. Це ся наша звичка дивитися на нас як на матеріял на рабів і чорноробів і страх перед самою думкою, що ми принаймні одиницями можемо визволюватися з найнижчих домів. Ми так освоїлися з думкою, що нам споконвітно бути гноєм.

повній силі по наших оселях у Бразилії. Там в Галичині ми годували наших п'явок Жидів, а тут годуємо Ляха, Турка, кого схочете — коби борони Боже, не підтримати свого підприємця-промисловця! Ся рабська наша душа спричинила у великій мірі се, що наше міщанство в Галичині, яке колись становило стан виключно купецький і ремісничий і свого часу було головним нашим стовпом святині культури і національності, зійшло на бездомних зарібників, каменичних сторожів — словом на “гній” і “тягло” в сусідських “поїздах бистроїздних”.

Таке і в Бразилії. Є незаперечним фактом, що наш загаль ставиться ворожо до своїх торговців і ремісників, що він їх не піддержує, о скільки се не шкодить.

Про причину кардинальну цієї ворожнечі, яка впливає з нашої віками рабством каліченої душі, вже говорилось. Та ніде правди діти: є ще і інші безпосередні причини; є гріхи, як по стороні загалу, так і по стороні покривджених торговців. Годі заперечити, що сі одиниці, які відорвалися від шакра і взялися за торговлю чи ремесло, є одиницями пересічно духово краще розвинутими, вибиваються хоч трохи понад загаль, являються своєю

торговців і стількож ремісників ми ледви дві-три десятки найдемо таких одиниць, які місію, накинута їм дійсністю і умовами тутешнього життя сяк-так виповнюють. Загал їх є мертвим, а то й шкідливим. Факти щоденного життя вказують, що цей загаль якраз навпаки присипляє громаду, впливає на неї негативно, стримує громаду від розгону. А коли так, то й годі дивуватися, що громада, затуркана, неосвідомлена і байдужна до всего, що находиться поза вікнами її хати, ставиться байдужно, а то і ворожо, до наших підприємців, бо вона позбавлена громадянського нерву, не може й відчутти користи з цього, що наші одиниці будуть матеріяльно більш незалежними, а тим самим в потребі послужать і громаді. Знаємо купців наших, які дійшли до маєтку здебільшого, дякуючи нашій “фреге-зії”, а які про народню справу не хотять і чути. Річ природна, що таких паразитів підтримувати і реклямувати нам нема найменшої причини. І навпаки знаємо таких, що доробилися на чужих, бо свої ставляться до них байдужно. Вони знову не мають причини (хоч би повинні, як Українці!) розпинатися над громадою.

Такий ненормальний стан не сміє існувати. Наші підприємці повинні

рення про неправильність чи некомпетенцію, вважаючи їх злобною киринею.

Директорія У. С. в Бразилії.

Одна з наших болячок.

Ніде правди діти: наш загал не охочий підпирати своїх підприємців, що зірвали з традицією фойси, або роботи на залізниці і почувачи в собі духа підприємливості, взялися до торгівлі, або ремесла. Знаємо чимало таких наших торговців і ремісників, які живуть виключно з чужинців, бо їх крамниці, або варстати свої обминають як це закляте місце, де о півночі показується чорт. І навпаки знаємо чимало таких підприємців Поляків, котрі набивають свої кишені грошем нашим. Це хоробливий

самою думкою, що ми найнайми одиницями можемо визволитися з найнижчих домів. Ми так освоїлися з думкою, що нам споконвіку писано "в сусідів бути гноєм, тяглом у поїздах їх бистроїздних" (І. Франко), що ми кожного, хто сим "гноєм" і "тяглом" не хоче бути, хто сягне рукою за краші плоди своєї праці, хто подумає про життя подібне хоч трохи до людського, вважаємо якимось дезертиром з нашої громади, якимось невдахою, неробом, зарозумільцем, а то і ласим на нашу кишеню. Тим то колись в Галичині село так ворожо відносилось до тих, що давали синів до міста до вищих шкіл; тимто так неприязно ставилися і так легдоважили тих, хто з села взявся до торгівлі, або пішов до міста на ремісника. І це, що було колись у Галичині, а що вже минулося, дякувати Богу, виступає в

ниці, які відорвалися від шакра взялися за торгівлю чи ремесло, є одиницями пересічно духово краще розвинутими, вибиваються хоч трохи понад загал, являються своєрідними ідейними робітниками і провідниками мас. У їх крамницях, чи робітнях зовсім природно витворюються своєрідні осередки, в яких нарід сходиться для поладження потреб і для розваги, для балачок. Отже сама дійсність зробила їх своєрідними провідниками, покликала їх до місії народ освідомлювати, виховувати до завдань горожанських і національних. І колись наші промисловці справді сю місію виповнювали, то вони з одного боку мали великі заслуги перед рідним народом, а з другого боку не зустрічалися з цією нехитю, а то і ворожнечою загалу.

На жаль, ми бачимо зовсім не те. На якої півтора сотні наших

ставляться до них байдужно. Вони знову не мають причини (хоч би повинні, як Українці!) розпинатися над громадою.

Такий ненормальний стан не сміє існувати. Наші підприємці повинні рішучо виявити більше громадянських чеснот, повинні ясніти всюди прикладом українського серця, щоб і загал не був під сим оглядом таким страшно мертвим; а з другого боку наш загал повинен підтримати всіма способами їх зусилля стати наноги, щоб наша громада в Бразилії не була відома тільки з фойси і з рабської роботи при залізниці. Загал сам добачить і зрозуміє, хто не є паразитом громади, жадним наживи "дешевим коштом", і він оцінить цього, хто на це заслужить. А тоді і провід нашого життя повинен докласти зусиль, щоб загал повчитися, що він обов'язаний свій гріш тільки до сво-

Скиталець.

БУРЯ.

СУЧАСНА ГАЛИЦЬКА ДРАМА
НА П'ЯТЬ ДІЙ В ШІСТЬОХ ВІДСПОНАХ.

Дієві особи:

Остап, студент, Український Січовий Стрелець,
Безкорвайний, батько Остапа, селянин,
Галя, наречена Остапа,
Марія Розлуцька, мати Галі, вдова по священнику,
Гпака, служниця у Марії Розлуцької,
1-ий і 2-ий Українські Січові Стрільці,
1-ий, 2-ий і 3-ий польські легіонери,
Україна,
Український лірник,
Селянин,
Нарід.

Діється в галицькому селі — 1-ша і 2-га дії в 1914 р., 3-та в 1918 р., а інші в 1919 р.

ДІЯ I.

Кімната у священничому домі. На ліво й на право двері. В глибині канапа; перед нею накритий стіл; кругом стола крісла. На стінах історичні образи та велике зеркало. При вікнах ажурові занавіси. З стелі над столом звисає лампа з абажуром. В кутку етажерка з книжками; у другому полицка з квітками у вазах. Червене пообіддє.

СЦЕНА I.

Галя. Сама.

ГАЛЯ (сидить на канапі, перевертає листки аль-

манаху, оглядає картини, хоче читати, та кидає читанне, встає, витягається, позіхає голосно, заглядає сям і там, врешті, покрутивши собою на середині хати): Ні, таки не береться голови ніщо. Ні всидіти в хаті. Побіглаб кудись — на поля, чи в ліс, співалаб, кричалаб, пригорталаб цілий світ до грудей. (Задумується). І сама не знаю, від чого це... Нерви?... Довге сидження в хаті? гарна погода, чи що таке? Так мені радісно, а враз такий неспокій в серце вселився, що й сама не знаю, що діять. Пробувала вишивати — не йде; хотіла читати — ніщо в голову не лізе. Думки розбігаються, як ті пестрі метелики онтам на квітнику. (Ходить нервозно по світлиці. По хвилі підходить до етажерки з книжками, бере стоячу фотографію Остапа, придивляється, усміхаючись, і закрутившись на носі, співає):

Як я була мала, мала,
Я цього не знала:
Я гадала, що не буду
Нікого кохала.

А тепер я, а тепер я
Признатися мушу:
Полюбила козаченька
Наче власну душу.

(При останніх словах пісні входить мати Галі, дивиться часочок на неї, усміхається вдоволено і говорить з любов'ю):

СЦЕНА 2.

Галя і Марія Розлуцька.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (жартуючи). Ех, ти неробо нехрещена! Так ти ось-як працюєш! Я гадала, що ти за роботою і світа Божого не бачиш, а воно он-як! А хто-ж за тебе Остапови вишиє сорочку, якою хочеш його з уродинами привитати? Отсе робітниця!... Пожди, скажу я Остапови, яку

хазяйку і робітницю матиме з тебе. А тоді поминай, як звали...

ГАЛЯ (примилується до матери, обіймаючи її за шию). Не кажіть, мамо золотенька, не кажіть! Я тільки на хвилину залінувала. Чогось робота не береться. Чогось мені на душі так радісно, так люблю, так святочно, що і гріх це душевне свято роботою порушити. А з роботою ще поспію.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. А знаєш, доню, від чого це?

ГАЛЯ. Та як мені це знати? Осьтак прийшло само з себе. Хіба нам можна знати, що в нас діється?

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА (усміхаючись). Так я тобі сю тайну розкрию. Цікава знати?

ГАЛЯ. Чом би не цікава? Та навряд, чи і ви цей секрет знаєте?...

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Так, щоб ти не сумнівалася, ось тобі і цілий секрет: Остап приїхав...

ГАЛЯ (сплеснувши в долоні з радості). Приїхав? Нз дурите, мамо?... А я дожидала його щойно через тиждень. От і гарно зробив, що вже приїхав!... Сказати вам, мамо, правду — я таки трохи за ним скучала. Бо і якже? Все лиш нас дві в хаті, все один день похожий на другий — ні розваги, ні розривки: нудна сільська сірина. А колись, як покійний тато жили, не те було. Бували і у нас гості, бували й ми гостями у других. Все якось веселіше, відрадвійше було.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Цить, цить, дитинко! Може вже недовго таке буде. Кажеться, Остап вже скоро з наукою покінчить. А тоді... Хоча хто знає?... Ми бідні: усі наші достатки отсієї меблі та й дещо з інвентаря, що з давнього хазяйства залишилося. Попродамо сю мізерню, та ледви, чи на яку тисячку набірається. (Зітхає тяжко). Ой, бідні ми, доню, бідні! Доробилися до такого, що й не казати... А Остап?... Перед ним гарна буду-

го чоловіка, відомого громадянина. Та ніяк не може паразит, хоч він і свій, вимагати, щоб хтось працював на його користь, щоб в ім'я тільки цього, що він "наш", провів впливав на загаль, аби цей загаль не минав його крамниці чи робітні, з яких вигнано рідне українське серце.

“В кулко Мацею!”

«Люд» за всяку ціну хоче вперти в когось переконання про ідеальне життя українського народу в Галичині з Поляками і про рай, яким Польща наділила наш нарід. Наші відмінні твердження підперті аргументами фактів нотованих краєвою пресою, українською і польською, «Люд» називає «клямствами» і «брєднями», ображаючи очевидно не нас, а польську адміністраційну власть, котра, маючи величезний апарат цензорів є «клямства» і «брєдне» у львівській пресі перепускає. А щоби переконати когось (бо читачів не переконає певно), який там рай для Українців в сій «Малопольсьце», і які Українці щасливі, що в цей рай попали «Люд» наводить аж два авторитетні голоси: єписк. Канади Будки і голос «прєбоща з Морохова» кс. Клячинського.

Щож горорять єі два клясичні свідки? Єп. Будка мав сказати співробітнички вінніпегського органу лібералів (так каже «Люд»), що він бачив в цілій Польщі тільки 10 самоходів, що Польща має найліпшу армію на Сх. Європи, а врешті, що Українці живуть з Поляками, виключаючи їх політичне життя, у згоді. Roma locuta...

Ми не знаємо, о скільки твердження «Люд» про інтервю єп. Будки має які реальні основи, тимпаче, що «Люд» навіть не вмів перепечатати заголовку ніби цитованої вінніпегської газети (вона називається: «Manitoba Free Press», а не, як пише «Люд» «Free Pres»), і можемо на це присягнути, що «Люд» цієї газети не бачив, бо инакше був би так немилосердно не покалічив її назви. Одначе: sit tibi! — Що-ж такого сказав єп. Будка? Сконстатував, що Польща, хоча

з катованим живе у згоді, тільки — тільки в політичних справах цієї згоди немає. Може буде, та немає... І чим тут «Люд» тішитися? Що десь там дурна українська панночка піде на вечерку танцювати з польським Заглобою? Політичне питання, панове, отсе гангрена, що розточить вашу Польщу з усіми вашими самоходами і з армією «на лад французський», wraz з «французськими інструкторами». Як ви не розумієте цього, так нічого подіяти, та тим краще для нас.

Осьтаку вартість має собою аргумент виречення єп. Будки. Він не говорить нічого істинько, і о скільки він переказаний «Людом» правдиво, то ми дивуємося, що «Free Press» містила одно з чергових базікань цього малолітнього в політиці єпископа.

Але «Люд» має ще тязшу бомбу, слова якогось лемківського священника Клячинського з Печихвостів — чи пак з Морохова, якими цей товариш Ількова пописувався в Сяноці перед Вітосом своєю нікчемністю, покликуючися на те, що він плює на свою честь і на честь народню «іменем людности рускої». Яку вартість представляє мізерна чолобитня греко-католицького пароха з Морохова, виказує найкраще факт, що прємовець (з ключем у голові) у своїому раболіпю узявся аж за брєхню, говорячи про часи, коли «Поляк і Русін раме шиши раменю» рагували Польщу перед більшевиками. Ми знаємо, що в 1920 р. петлюрівські чорношляхники сю мізерну славу добували, та яким чином о. парох притаскав до цього яничарського подвигу «Русінуф», з котрих в тому часі ні один не служив в польській армії для нас це загадка. Та годі: хто вже піде на дорогу лякейської служби, цього й ціла душа стає брудною і брєхливою. З слів о. Клячинського говорить одно рабство і собача нікчемність, приправлена безсоромною брєхливістю, з якої навіть його чоботи сміються. Та могли лемківські панотченки водити депутації і цілувати стоїти царських прислужників, так чомуб о. Клячинському не повторити цього експерименту з польським князем від свиней Вітосом? Лемківські панотці це спеціальна порода: Вони всім будуть служити, тільки не своему народови. Не

за польського панування ми втратили з ласки добродіїв 1.067 — хіба не ідеально? Та це ще не всі «докази» Польщі, ні! Між тими доказами є замкненне допусту до львівського університету всієї нашої молодіжи, заганяне нашої університетської молоді в катакомби і неронські гонення на неї, заповіджена польським міністром Гломбінським ліквідація всіх наших середніх шкіл, перекиненне 2/3 наших вчительських сил до «Велькопольскі», насадженне на наші прадідній землі около мільона мазурських заволок, видерте нашим братам Волинякам соток церков і цереміна їх на польські косцьоли, так, що нарід схолиться на богослуження під голим небом, а врешті «дурничка» арештовання смертельно хорого Митрополита, справжне добродійство, бо як пише «Люд» йому в Познані «дуже добре поводиться» правдоподібно у його «великих приятелів о.о. Езуїтів». — Яка безсоромність падрів! Вони навіть не знають, де Митрополита вязнять, бо сами кажуть «правдоподібно», але вони рішучо твердять, що йому поводиться «дуже добре», бо для Українця навіть польська тюрма є «дуже доброю», є доказом польської любови і ласки. І не довго треба буде ждати, як Поляки вишлють до Риму кс. Клячинського з Морохова, щоб він «іменем руського народу» зложив поляку для Польщі перед Папою за «добродійство» арештовання Митрополита і за «доказ» спеціальної для нього ласки. Ми не дивуємося, як польський большевицький «Світ» пише такі безсоромні фрази: «Митрополита Шептицькі под ключем» — немов тут малосяб до діла з якимось бандитом, чи злодієм, але, що зважається на такий цинізм моральна гідота в рясі священника, ще захвалює це «под ключем» як щось «дуже добре», це вже переходить всі межі нашого розуміння. І така моральна логань має ще відвагу говорити про добру волю у відношенню до Українського народу польських виродин! Вона має сміливість торочити про охоту Польщі допомогти Україні визволитися! Про «велику радість», якщо Україна навернеться до унії з Римом, висказуючи з апінчями надію, що до цієї унії причиняться своєю працею місіонарі

по католицьки...

Невже ви гадаєте, що такими вчинками ви заманите кого до унії? що роблячи собі з церковних риг онучі а з образів святих столики (диви інтерпеляцію укр. послів в соїмі — «Праця» ч. 39) — ви змусите когось стати латинником? На інквізиційні експерименти не пора а ви вже раз в XVII в. дали доказ, які ви цяці в місіонарському ділі, зогиджуючи в очах українського народу унію з Римом, до якої цей нарід рвався з власної волі, і вбиваючи сю волю до обелнання з Римом на цілі століття. Вам свині пасти, а не навертати когось! Бо з вас такі католики і християне, як з ніску батіг. І Рим знає, що робить, коли вас на Україну до місіонарського діла не пускає.

Податок на „Фонд негайної допомоги“

Оподаткували себе далі:

190. п-на Анна Кривий з Оутубро на 200 рс. міс. (зложила 2\$400 за 1 р.) — і кличе на таку суму: п.п. Теклю Михальчин і Марію Кузів з Мірінь та Настю Солмон з Інспектор Карвальо,

191. п-на Марія Малицька з Оутубро на 200 рс. міс. — (зложила 2\$400 за 1 р.) — і кличе на таку суму: п.п. Пазьку Проць, Марію Криву і Марію Літинську — усіх з Оутубро,

192. п. Йосиф Кучмій з Бара Вермеля на 500 рс. міс. — (зложив за 1 р. 6\$),

193. п. Василь Кароліус з Н. Галисії на 500 рс. міс. — (зложив за 1 р. 6\$),

194. п. Іван Багнюк з Марешаль Маллет на 1\$ міс. — (зложив 12\$ за 1 рік) — і кличе на таку суму: п.п. Івана Яцишина, Миколу Павлишина і Василя Козака — усіх з Ріо Кляро,

195. п. Михайло Петрів з Бара Вермеля на 500 рс. міс. — зложив 6\$ за 1 рік) — і кличе на таку суму: п.п. Франка Кенера і Антона Кенера з Конзуль Поль та Івана Ковальчука з Іваів,

196. п. Семен Опацький з Нової Галичини на 500 рс. міс. — (зложив 6\$ за 1 рік).

Народний податок

зложили далі:

п.п. Анна Крива з Оутубро 2\$400 (1 р.), Марія Малицька з Оутубро 2\$400 (1 р.), Йосиф Кучмій з Бара Вермеля 6\$ (1 рік), Василь Кароліус з Нової Галисії 6\$ (1 р.),

немилобно не покалічив її назив. Одна-че: *sit tibi!* — Що-ж такого сказав еп. Будка? Сконстатував, що Польща, хоча така узброєна, не має самоходів. А це один з головних засобів технічного апарату армії! Що в «Малопольці» є врожай, не договорюючи, що весь цей врожай заберуть за безцін француські вірители! А врешті, що армія Польщі «найкраща на сході Європи». Не хочемо квестіонувати воєнних і стратегічних кваліфікацій еп. Будки, бо він б. австрійський «однорічний», а все-ж таки думаємо, що скваліфікованне польської армії епископом являється слабким аргументом. Найліпше скваліфікувала себе ся армія сама в 1920 р., коли перед більшовицькими бандами патинки губила. Та якби там не було, досі єпископ Канади не сказав ніже слова такого, що давало би докази ідеальних відносин в Польщі і тако-го-ж пожиття катів з катованими. Але врешті вречено і це велике слово: кат

ційна порода: Вони всім будуть слу-жити, тільки не своєму народови. Не дармож вони вперті «Русьни», а не Українці.

«Люд», вистрілюючи з тих двох гар-мат, заявляє з емпазсю, що він міг би подібних голосів навести ще багато, та чогось їх не наводить, мабуть догадує-чися, що з сього роду аргументів сміяв сяб навіть Стецько з «Сватання на Ган-чарівці», і каже далі, що «Польща має достаточну скількість доказів, щоб збити вперті брехні Праці». І зараз же іме-нем Польщі виїздить з сими доказами. Ось вони: В Галичині спокій; «руські» діти ходять до 1.800 ріжних шкіл і гімназій, а «руський люд» з спокою під польською владою вдоволений; часами тільки «якусь ватагу Петрушевичевих вті-качів (ага!) жандармерія переганяє через Збруч.» — Он бачите, який рай! Перед війною ми мали 2612 українських шкіл,

з крана повернеться до унії з Гимом, висказуючи з апіними надію, що до цієї унії причиняться своєю працею місіонарі не виключаючи прудентопільських о.о. Васплян! Безсоромні! Якої вам унії тре-ба, коли ви затираєте з радости руки, що ваші денунціяції найшли послух і найбільшого піоніра унії всадили «під ключ», де йому «дуже добре» ведеться? Якої вам треба унії, коли ще вчера ви кричали, що вінчання о.о. Василіян ма-ють таке значінне, як самочинні вінча-ння «під пінейром»? Для вас цілий Ва-тикан, о скільки він не благословитиме ваших розбой, варта «ключа». Такі ви католики! Молодь українську в підземні льохи, наїд з церков під голе небо, ка-толицького Митрополита «під ключ» — а відтак благословенство Риму і все в порядку. Повстане Україна «ad maio-rem Poloniae gloriam» наверхена поль-ськими місіонарами до унії, на «велику вашу радість». Чисто по християнськи і

п.п. Анна Крива з Оутубро 2\$400 (1 р.), Марія Малицька з Оутубро 2\$400 (1 р.), Йосиф Кучмій з Бара Вермеля 6\$ (1 рік), Василь Кароліус з Нової Галиції 6\$ (1 р.), Іван Багнюк з Марешаль Маллет 12\$ (1 рік), Ілько Питльованців з Іваї-Кальмону 20\$ — збірка на весілля у п. Петра Череватого, Іван Наумець з Прудентополя 11\$ (11 міс.), Петро Комницький з Прудентополя 5\$ (5 міс.), Мих. Петрів з Прудент. 6\$ (1 рік), Семен Опацький 6\$ (1 рік).

Разом . . . . . 76\$800
Було . . . . . 1.455\$100
Заг. сума . . . . . 1.531\$900.

На будову Студенського Дому у Відні,

зложив п. Іван Пись з Гваракессаби 4\$, п. Семко Шпалір з Іваї-Кальмону 5\$, з Прудентополя з недільної забави 3\$.

Було . . . . . 165\$500
Заг. сума . . . . . 177\$500.

Ширіть «ПРАЦЮ»!

чина-становище. Хто його знав?... Хоча хлопець чесний, чесних батьків дитина, дарма, що прості селяне.

ГАЛЯ (що в часі того посумніла, перебиває). Ет, щось ви, мамо, завели сьогодні такої, що краще і не слухати. Що вам до голови наплило? Хіба не знаєте, як Остап за мною пропадає, як він і одно-го дня не видержить, щоб хоча писаним словом не навідатися до мене?

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Так то, так, доню! Не гнівайся та й не бери до серця мого балакання. Я й сама не вірю в нього. Ось хотіла трохи пожартувати та й кінець. Та пора ладитися гостя зустрічати. Його щойно не видно. Вже кілька годин буде, як він до батьків приїхав. Піду-ж до кухні, а ти, доню, не забудь причепуритись. Ти знаєш... (Відходить).

СЦЕНА 3.

Галя. Сама.

ГАЛЯ (пригадується хвилину). Може й справді мама щось недоброго чула? Може це не на вітер пущені слова, щоб тільки мене подратувати? (Підходить до зеркала, присивляється собі в ньому). Та ні, це не може бути! (Придивляється, робить при зеркалі всякі пози, поправляє причіску на голові, водить собою сюдою й тудою). Ні, це не можливе. Я знаю Остапа!... Огонь не хлопець! Та й характер з кременя. Це не з тих великомійських вітрогонів, що шибать собою як вітер по ниві. Ні, ні. (Вдивляється в зеркало, придивляється до себе і усміхаючись вдоволено до свого образу в зеркалі): А врешті — хіба я не стою його любови? Багато таких, як я, знайде? Красуня, хоч куди! (Говорить до образу в зеркалі). Скажи, Галюсю моя мила, скажи, серце: ти гарна? Моргаєш оченятами?... Бачиш, що правда, бачиш!... (Чути стукання до дверей. Галя, сполохана, від-

скакує від зеркала і сховившись за серце, скрикує: — Ох! — і стоїть непевна, що діяти. Стукання поновлюється. Галя кличе непевно: — Прошу! хто там? — Чути зпоза дверей голос Остапа: — Можна? — Галя швидко: — Прошу, прошу!)

СЦЕНА 4.

Галя і Остап.

ГАЛЯ (зустрічаючи Остапа). Ну і налякав ти мене — ти... ти...

ОСТАП (веселий). Ага, щось у совісти не до ладу? Знаємо, знаємо... А нуте у сі грішні очка заглянемо. Вони все висповідують — ха-ха-ха! (Хоче притягнути Галю до себе).

ГАЛЯ (ніби розсерджена, виривається). Поволеньки, поволеньки, а то готов попаритися. Передше скажи, признайся, відповідай на питання: — А чому це ви, паничу, навіть не сповістили, що треба вас сьогодні сподіватися? Чому воно так хитро, підступом — га?

ОСТАП (регочеться). А чому ви, паннунцю, на мій останній лист не відписали — га? Не раді мому приїздови, так я собі назад. Кланяється, усміхаючись хитро, повертється і кличе: Позір! в право зворот — марш! (Машерує до дверей). Раз-два! Раз-два!...

ГАЛЯ (біжить з реготом, заступає йому дорогу і собі командує) Стій! (Бере його за плечі і повертає ним). — В ліво зворот — напрямом канапа — марш! Раз-два, раз-два! (Поштовхує Остапа до канапи, садовить його, відіймаючи в нього капелюх і палицю, які кладє на крісло. Обое регочуть ся щиро).

Рівночасно входить МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА і вдаючи заскочену несподіванкою, плече в долоні, роздіймає руки і біжить до Остапа, що зривається з сидження).

СЦЕНА 5.

Ті самі і Марія Розлуцька.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. А, слихом слухати, видом видати. Гості, гості! Вітайте, дорогенькі!

ОСТАП (підбігає і цілує Марію Розлуцьку в руку). Цілую ручку, пані добродійко! Не сподівались? Що-ж! воно так краще ненадійно. — Та зараз на вступі мушу пожалуватись на нашу пещену велику дитину — аякже!

ГАЛЯ (затулює йому губу долонею і ніби гнівно тупає ногою). А будеш ти мовчати — ти вломнику до опущеного гнізда безпомічних і безпорадних!

ОСТАП (робить відповідний жест рукою і бється долонею по губах). Слухаю, слухаю, пане сотник — ха-ха-ха! Ох, пані добродійко, шкода, що ви не бачили, як мене отся безпомічна і безпорадна дитинка муштрувала ось тут перед хвилиною. Ну, не доведи, Господи, під командування такої старшини попасти! Ге-ге-ге.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. Що я чую? (Ніби з докором до Галі). А, гарно ти тут гостя приймаєш, гарно!

ГАЛЯ (сміючись). Не вірте, мамо! Цей Остап такий брехун, як усі ті львівські паничі. Я йому ніколи не вірю — ха-ха-ха!

ОСТАП (жартуючи). А коли так, то я собі до дому. Гніваюся на смерть... (Вдає, що хоче йти).

ГАЛЯ (строго). Ані рухнутись — чув? А то їй Богу почну муштру знову.

ОСТАП. Ну, коли так гарно просять, щож! треба слухати. (сміється).

Усі сідають.

МАРІЯ РОЗЛУЦЬКА. А тепер розкажіть: дуже здорові? Та як вам жилося у Львові?

(Далі буде).

Вісти з кольоній.

З Прудентополя.

Дня 26. вересня Драматично-Забавсвий Клуб Ф. У. С. в Прудентополі дав свою другу виставу, на яку склалися дві комедії: Л. Лотоцького "Заверуха" і Гр. Григорієвича "Лихий день". Цєю виставою Клуб дав доказ, як далеко він в цьому короткому часі свого існування поступив наперед, дав докази, що він іде скорим кроком до гарного розвитку. В першій фарсі п. Саламаха (в ролі капітана на відставці), п. Богачук (в ролі висушеного капітана) і п. на Лапчак (в ролі вихованки старого капітана) були бездоганними — тільки на жаль публіка заховувалася так скандально, що видці, які розуміють сценічне мистецтво, не мали змоги оцінити як слід їхню гру. У другій комедії були гарними Жидами-халатниками п. п. В. Вевк (Мойше), П. Комницький (Янкель) і знаменитими селянами-виборцями п. п. Богачук і Потоцький, та їх парубки: п. п. Федусь і Ковпак. Жидівка Гудиня грала добре і з вервою, та була за мало Жидівкою, та цьому й не дивуватися, коли зважити це, що вона Жидівки ніколи не бачила. Коли скажемо, що роля Гемби (п. Любачевський, який на сцені виступав вперше з більшою ролю) випала слабше, тоді про цілість обох вистав прийде висловитися тільки з признанням.

Тільки ся публіка!... Бога ради, християне, зрозумійте вже раз, що театр не сінема, і що він вимагає спокою й тишини. Не йдіть до театру з цією виключно метою, щоб заплагивши стоячі місця, боротися відтак цілий вечір за сидження, з яких вас викидають. Честь! панове, де ваша честь?

Врешті приходиться сконстатувати, що сим разом гостей було в театрі трохи більше, хоча ще далеко до того, щоб можна було сказати, що Прудентопіль уміє оцінити добру волю і працю молодих аматорів, які не жалують ні часу ні праці, щоб дати доказ, що Прудентопіль не хоче полишитися по заду других наших осель. Але згодом все прийде — ми в се віримо!

Примірна оселя

(Іваї — Кальмон)

Колиб ми хотіли найти між нашими оселями віршеву, яка розуміє вагу організованого життя, розуміє, що це таке громадянська дисципліна, суспільний і національний обов'язок, та що організацію не твориться на те, щоб вона була тільки на папері, та щоб ніхто не числився з її зарядженнями — то таку оселю ми найшлиб в Іваїх-Кальмоні.

Не було ще одної громадянської акції, при якій цієї оселі не було. Не було зарядження Заряду У. Союзу, щоб вона його

Штреземана, що він після конференцій з представниками з Порура і Надренії проголосив припинення дальшого ведення пасивного опору проти Французів і 26 вересня маніфестом до населення вів робітників до повороту до праці під опікою французьких військ. Французьке пасивство ще раз перемогло. Та чи є перемога не с фіктивною, покажуть вже вайблищі дні. Уряд Німеччини скапітулював, та не скапітулював німецький нарід і тим самим тільки приєнішлася розвязка змагань на смерть і на життя між Німцями і Французами. Вісти з усіх усюдів Німеччини надто вимовні. І так до Берліна тел графують з усіх частин краю, про вибухи неспокоїв і заворушень. В самому Берліні поліція мала д. 24.IX. до діла з 3.000 комуністів. Ситуація в Бадені непрясна. В Баварії монархісти починають розвивати щораз більшу активність, погрожуючи, що на випадок капітуляції берлінського уряду, Баварія порве з політикою резерви. В цілій Баварії ідуть вправи війська з кулеметами, крісами й ручними гранатами. З огляду на рішучу поставу Баварців, які не хочуть поділяти політики капітуляції Штреземана, говорить явво в Берліні про постановлення диктатури і називається між кандидатами Носке, генерала Людендорфа і команданта оборони держави ген. Фон Секта. Ген. Людендорф мав би стати на чолі руху, що має на меті повалення уряду і зміну устрою держави. Його помічник сотник Гайзе має вже машерувати на Берлін з силою 25 000 жовнірів. З другого боку фашисти подають до відома, що вони будуть підтримувати кандидатуру Кара на диктатора. Провідник фашистів Гітлер вів усі організації фашистів до поготівля і готовости до вимаршу. У столиці Баварії проголошено воєнний стан і диктатуру, яку передано Карови. Вей автомобілі поставлено до диспозиції диктатора, давні кавалеристи отримали мобілізаційний приказ. Сподіються кожного дня державного перевороту, з другого боку заповідають на днів проголошення рейнської республіки.

Ось в якому положенню походиться Німеччина! Чи це вістники протверезіння німецького народу і добування останніх сил до зломання французького ярма, чи сепаратного повного розкладу і паралічу

За гори трупів, катове підноже;
За нашу волю, до хреста прибуту",

і за безліч других кривд, спричинених нам катами. Перед очима проходить велика кровава панорама покривженої нації:

"Нас знали тільки, як волів,
На мясо добрих і до плуга".

Хтож є головний кат, що так смакує нашу кров і тішиться нашими муками? Може монгольські орди, або взагалі "злоба дикаря"? Та де там, — дикаря має хоч звіряче почуття жалости до животини, тим більше до людини, по образу собі подібній:

"Не спис монгольських орд, не злоба дикаря
Тобі копали гріб на вимерших полях.
Тебе зраив твій брат, вчорашній раб
Котрому ти пробив до визволення шлях".

Та ще й
"Ви хочете, щоб ми вас полюбили
І катови стиснули руку дружно...
Безсоромні! Чи можем ми байдужно
Дивитися на тисячні могили,
Що вирости з огненних наших мук,
Як архитв'р злочинних ваших рук?"

Хіба ми можемо забути "Лебедий спів" героїв мучеників за нашу батьківщину Україну П. Шеремети і Ст. Мельничука:

"Ще не вмерла і
Житиме ляхам на шкіні!"

Ні, нам цього не вільно забути, для котрих:

"Лиш поминки зробились нашим святом
На торжищі Європи-Ірод'яди.
Й не вільно нам, на хрест страждань
Промовити: Жаждем! — ви чули? — гаді!"

І ніщо "не вбе нам Бога Вітчизни!"

І нарешті увірветця терпець нашим печальним мукам і заспіваєм ми огнену "Пісню помсти":

"Встань, рабе! Кинь з грудей могутній
І спалахни вогнем ненависти й жажди!
І кулаком сталним зруйнуй усе до ґрунту!
Розкинь кубло брехні і цьковань і вражди!
Ура! на бій, на смерть! бо цього хоче Бог!"

Встань, рабе! і помсти криваві гекатомби
Які у бездольних сіл неситий взяв молох!
І розвали на все тюремні катакомби!
Ура! на бій, на смерть! бо цього хоче Бог!"

Та не вбе "цего хоче Бог"? Як ні, то звідки взялася ця пісня у поета?

Я не знаю, чи знайдеться такий чоловік, який, читаючи цей вірш, не розплакався б.

"Лиш в Тобі, Всеблагий, я бачу мого
І сповідаю гріх: Прости мене, прости!"

І сповідаю гріх: Прости мене, прости!
Якщо розкрити в серці

І сповідаю гріх: Прости мене, прости!

безсмертний нерукотворний пам'ятник в своєму народі.

На жаль ми завжди шануем і оцінюем людей, по їх заслугам лише по смерті, а при житті усиплюем ім шлях життя тернями, і лише наші покоління оцінюють їх і ставлять ім пам'ятники.

Наближається 25-літній ювілей письменничої діяльності нашого дорогого поета-патріота Петра Карманського. Українська громада в Бразилії, головно філії Укр. Союзу, а рівночасно і вся українська нація мусить достойно одсвяткувати ці іменини свого небуденного поета-патріота.

"Народе, жертво дикою розбою!
Дитино в кігтях зависти й брехні!
Як Єремія плачу над тобою.
І серце в мене жариться в огні."

Сергій Савицький.

Великий Лейльон на лінії ЕСПЕ-РАНСА відбудеться в празник св. Покрови дня 14. жовтня ц. р.

Спішіть усі!

З Бразилії.

Дрібні Гроші. Міністер Фінансів зарядив висилку до С. Павльо 700 контів дрібними грішми, 500 контів по 1\$ і 500 рс. (бронзових) і 200 контів по 200 і 100 рс.

Довги Бразилії. Зв'язковий уряд, стани, і муніципії Бразилії мають заграничного довгу 207.450.966 фунтів штерлігів, або 8.298.039 контів. На одну голову припадає довгу 6,77 фунтів.

Продукція кави в Парані. В північних округах Парани зростає продукція кави з року на рік. Сьогорічний збір кави в Парані обчислюють на 1.400.000 аробів.

ВСІЛЯЧІНА.

Ціни харчів у Львові. Покривленою людьми і Богом львівські різники, які на днях оголосили навіть розпучливу відозву до «всіх сталів і заводів», підняли ціну 1 кг. волового і тельчого мяса на 45.000, вепрового 48—50.000, ковбаси 64.000, смальцю 70—80.000.

ряться на те, щоб вона була п'яною на папері, та щоб ніхто не числився з її зарядженнями — то таку оселю ми найшлиб в Іваях-Кальмоні.

Не було ще одної громадянської акції, при якій цей оселі не було. Не було зарядження Заряду У. Союзу, щоб вона його не виповнила. Вона, тільки вона одна! Одна вона на загальні збори У. Союзу вислала звіт з діяльності філії. Одною з перших і процентово найбільше оподаткувалася і податок доволі правильно стягає. Найбільше закупила льосів рифи машини подарованої на Поз. Нац. Оборони. Одною з перших збрала і переслала Зарядови спис декляруючих на закупно банкових акцій. І досі одною попри Прудентопіль устроїла (д. 16. IX) протестаційне віче під церквою проти арештовання Ляхами Митрополита, збираючи як стій на висилку телеграми суму 170\$ (в Прудентополі на силу зібрано на цю ціль 191\$) і висилаючи телеграми до Нунціатури в Ріо і до Ватикану.

І так у всьому. Іваї-Кальмон все пере дом. А не треба забувати, що ся оселя не велика, одна з найновіших і по сьогоднішній день сплачує довги за землі, та що вона в сім році закупила дім для товариства і побудувала, хто зна, чи не найбільшу між всіма нашими школу.

Доказом зрілості громадянської і розуміння ваги організації цієї оселі служить хоч би і це, що кількох тамошніх вендярів порішило з метою економії об'єднати свої венди в одну акційну спілку, отвираючи до неї доступ цілій громаді.

Справді, колиб усі наші оселі так розуміли громадянську, культурну і національну справу, оснований нами У. Союз був би дотепер міг здійснити усю намічену собою програму і ми не мусілиб соромитися, що ми тільки вивісили вивіску для паради і сим покінчили. На жаль Іваї-Кальмон стоять серед сагари нашого духового каліцтва єдиною оазою. І на жаль ще мабуть довго прийдеться сій оселі, полишеній собі самій, відтяти від світа, сю роль унікалу затримати. Вона одна після невдалого породу У. Союзу не мала ніяких спорів у своєму нутрі ні вагань, чи Союз потрібний і користний, чи ні. Одинока! І замість витрачувати енергію і час на сього роду спори, вона працювала і працює. І дає докази, що і під бразилійським сонцем можна зберігти здоровий розум, якого так дуже нестачає нашому загалови. Значиться, виїмки можливі всюди.

Зі світа.

НІМЕЧЧИНА. Розвизка наближується скорою ходюю. Німеччина скапітулювала перед Францією. Пів року терпіння, повна руїна, економічна катастрофа і гроза банкруцтва, голод вплинули на уряд

ської республіки.

Ось в якому положенню походить ся Німеччина! Чи це вістники протверезіння німецького народу і добування останніх сих до зломання французького ярма, чи ознаки повного розкладу і паралічу — найблища будучина викаже. На всякий випадок Франція не виявляє радості з приводу своєї перемоги.

БОЛГАРІЯ. В Болгарії розгорілася нова революція. Революціонери мали опанувати цілий край і машерують на столицю Софію. Новіщі вісти доносять, немовби війська здавили революцію.

ІТАЛІЯ. В Міляно арештовано 9 осіб у звязку з наміреним державним переворотом.

ПЕРЗІЯ. З Тегерану телеграфують про землетрясення в місті Керман, якого жертвою впало 123 особи. Більше ніж сотня є ранених. Інші вісти представляють катастрофу далеко більшою, подаючи кількість жертв у тисячах.

ІНДІЯ. Рівночасно доходить вісти про землетрясення в Індіях в околиці Буйнурд, в якому 150 осіб згинуло, а 146 було ранених.

ФРАНЦІЯ. Військова влада Французів в Порурю зажадала, щоб німецькі міста платили кошти обсади у франках, погрожуючи, що віддасть ті міста, які зазиву не послухають на пліндрованне Неграм.

УКРАЇНА. З Вільни телеграфують, що до Києва приїздить торговельна делегація з Японії, яка має порозумітися з Харковом відносно зорганізованя правильної плавби пароходів між Одесою і японськими пристаннями.

Велика книга.

“Я маю до вас книжечку “ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ”! — крикнув мені з дороги оден кольоніст. Я бросив пить “шімарен” і побіг до него. В моїх руках була довгожданна книжка не великого формату в темно-зеленій оправі, на якій красувалось:

П. Карманський.

ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ

(Поезії).

Як голодний кидається на хліб, так я на бросився на неї. Я почав читати: що вірш, — то велика поема з життя нашого много-страдального українського народу.

Кожний прочитаний вірш лишає по собі сильне вражіння і пробуджує помсту:

“За кров невинну, ріками пролиту,

та неже цего хоче Бог і Як ні, то звідки взялася ця пісня у поета?

Я не знаю, чи знайдеться такий чоловік, який, читаючи цей вірш, не розплакався б.

“Лиш в Тобі, Всеблагий, я бачу мого

І сповідаю гріх: Прости мене, прости! Не я хулю — клене розкрита в серці

Тобі поміг Симон на гору хрест нести, А нам ніхто не брат... Прости мене, про-

Ти висів на хресті і очі розбишакі Слізми гасили жар Твоїх невинних ран. У нас серця від ран багріються, мов маки, А докруги хреста танок веде тиран. Нас злоба світа бе, немов важкий таран. Прости мене! Карай злодіів, що за-

В моєму серці спів погідної весни. Мене мої брати з коліски напували Жагучим полином і трійлом сатани. Не я тобі хулю: це Каїни — вони!

Ти їх прости? — катів! — Та я не В мені шаліє біль! за мною ходить жаль! Погляну на село, на поле колосисте, На небо повне зір — і їсть мене печаль І я... Прости мене! та сльози ржавлять

Ти міг любити світ, за правду вбитий Та я... прости мене! В мені святий огонь Спалив любов до тла. Та в мене серце Мені противна месть, немов немила вонь. І руки мої ждуть на братній стиск долонь! Мов келіхи лелій, що ступені чекають Ранкової росою, щоб розхилиться знов, Дрімають в нас серця і схолу сонця ча-

Хай брат увільнить їх з поганьблення Але як “брат” не “увільнить їх з поганьблення оков” щож нам тоді робити? “Невже кров Гонти в наших рабських Не має сили вдруге закипіти? І ми спянілі на старих могилах На віки будем плакати, скорбіти? Геть хорий смуток і журба безсильних! Порвім на кобзах струни болю й туги! І не співаймо співів надмогильних А граймо громом гніву і наруги!

Відповідь ясна, як Божий день: “Пісня помсти”! Нарешті зійшло в нощі і для української нації ясне сонце, яке, незабаром, розвіє обгорнувшу її тьму і розбуде до нового польського — вольного життя.

Книжка “ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ”, — це є патріотичне евангеліє кожного дійсного Українця, яка мусить бути в кожній українській хаті на почесному місці, тим більше, що всім дуже доступна по ціні.

А автор цієї книжки сам собі збував

Книжка “ЗА ЧЕСТЬ І ВОЛЮ”, — це є патріотичне евангеліє кожного дійсного Українця, яка мусить бути в кожній українській хаті на почесному місці, тим більше, що всім дуже доступна по ціні.

А автор цієї книжки сам собі збував

Ціни харчів у Львові. Покривджені людьми і Богом львівські різники, які на днях оголосили навіть розпучливу відозву до «всіх сталів і заводів», підняли ціну 1 кг. волового і тельчого мяса на 45.000, вепрового 48—50.000, ковбаси 64.000, смальцю 70—80.000. Характеристичне, що львівські ціни на мясо 12—14.000 на одному кг. Решта харчевих засобів теж підскочила в ціні. І так 1 кг. пшеничної муки коштує 22.000, американської 25.000, гречані і ячмінні крупи по 14.000 кг. масла 60—90.000 літра молока 4—5.000, яйця 2.000, кг бараболі 1.600—2.000, мп.

На маргінесі.

Польська правда. «Газета Польська в Бразилії» (ч. 69) пише в нотатці «Страшна грозьба Немцуф», немовби то німецькі вчені вислали адіянтам погрозу що як вони до 4 тижнів не заберуться з своїми чорними з Поруря, то вони розкинуть бакцилі джуми по занятих ворогами територіях і у Франції. Від себе редакції додає таку замітку: «Німці є здібні до всяких злочинів».

Пригадується нам обвинувачення деяких польських послів в польському сеймі в 1920 р., які з рамени сейму обіздили польські концентраційні «табори смерті», де серед страшних мук від тифу гинули денно не те десятки, а сотки українських мучеників в часі страшних жнив смерті, що викочували цілі східно-галицькі села, що польська адміністрація нарешно не дає дає Сх. Галичині ні лікарської ні медичної допомоги, відгородивши польські території від української кордоном санітарної опіки, щоб населення Сх. Галичини вигубити.

Чи не є воно те саме, що їби задумують німецькі вчені, а що «Газета Поль в Бразилії» називає злочином? З цю хиба ріжницею, що Поляки бакцилем тифу винищували білих. Славян, які не посягали на існування польського народу, лиш боронили свого, а Німці боронять від загибелі своїх в білий день наслідуваних неграми жінок і доньок своїх, вистрілюваних як воробії дітей, своїх загарбуваних багатств, свого існування як народ.

Але польська правда, навіть у «місію

наржи Слова Божого» є все подвійна, бо є два Боги: один польський, а другий Бог ворогів Польщі.

В імя подвійної правди місіонарам вільно в тому самому числі своєї газети на передовому місці у передовій статті п. т. «Польща повинна йти слідами доброго прикладу» розхвалювати Французів за те, що вони виготовлюють великі скількості оаруйних газів, і що урядови помагає в цьому ділі приготування страшних убивчих середників «патріотичне суспільство». Їм вільно писати й апелювати до свого (польського) «патріотичного суспільства»: «Йдім отже слідом доброго прикладу, а покликані до цього чинники нехай запечаткують в цьому згляді приготування». І не довго треба буде ждати, як польські «місіонар» по польських бразилійських косяльках почнуть вбирати «на тацу» на отруйні газів.

Не розуміємо, яка є різниця між мордуванням людей бакцилями джуми, і газами; ми знаємо тільки, що Господь Бог навчав: Не убий! Та видно польські «місіонари» скасували заповіді Бога і ввели на їх місце свої, польські заповіді, що звучать: Мордуй голодом, бакцилями тифу і газами — не твоїх ворогів, а тих, які поруч тебе хочуть жити і Бога хвалити!

Отсе ще одна ілюстрація до моральної гидоти польського «сатолницького» духовенства.

З серії „брєднї“ і „кляметв“. Польські газети дуже псують собі кров, як «Праця» скаже дещо про дійсний стан Польщі. Вони зараз же накладаються на нас за «брєдне» і «кляметва», переконуючи когось, що в Польщі все в порядку і що польської «потенції» і «врата адова не одоліють». Але трапляється і то часто, що тіж газети через помилку скажуть дещо такого, за що нас постигає скажена лють з їх боку і догана за «брєдне» і «кляметва». Таким черговим промахом одної з тих газет («Газета Польська в Бразилії») є її звіт про ревеляції міністра внутр. справ Керніка, які він виголосив в варшавському сеймі д. 6 серпня відносно широко розгалуженого комуністичного заговору в Польщі.

«Коли-говорив Кернік-недавно намагався докопати парадокс — в Р. У. Н.

ночасно замітку до Вас і до всіх, щоб всякі оголошення присилалися дотичними особами чи організаціями не після оголошування подій. А тепер ми Вас запитаємо: «Не розуміємо, чи це не увага Виділу чи глузування з Редакції?». І здається нам, що не помилимося, як відповімо: Це шуканне зачіпки, ніщо інше.

При тому просимо назване наше оголошення від редакції в ч. 37. перечитати до кінця. На роздор роздор.

Позір!

Кривдить себе духово цей Українець чи Українка, котрий не читає чудового ілюстрованого журналу, органу військової еміграції З.У.Н.Р. «УКРАЇНСЬКОГО СКИТАЛЬЦЯ», який виходить що два тижні великими зшитками по 60 стор. Річна передплата всего 10\$000.

Кривдить своїх доростаючих діточок, хто не дасть їм в руки чудового ілюстрованого часопису для молодіжи «МОЛОДА УКРАЇНА» з додатком: «СВІТ ДИТИНИ» які є переповнені прегарними оповіданнями, віршами, навчачими статтями, загадками, а передовсім цікавими образцями.

Для легшого замовлювання підписаний приймає зголошення, котрі найкраще слати громадно з кожної колонії. Таксамо громадно, найкраще через агентів «Праці», слати передплату, або впрост до редакції, або на руки підписаного.

Адрес «Українського Скитальця»: «Ukrainjskyi Skytalec» Vien XVIII. Ferrogasse 31, Austria, Europa.

Адрес „Світа Дитини“: «Swit Dytyny» — Lemberg, Zimorowicza, 3. Galicia Oriental — Europa.

П. Кармачський.

Оголошення.

Календар „Праці“ Вже друкується і небаком повиться в розпродажі.

Сьогорічний календар визначається добром інформаційного, навчачого і літературного матеріалу і зможе вдеролити найбільш зигагливого читача.

Наклад з огляду на дорожнечу паперу і друкарського матеріалу невеликий і треба спшитися з замовленням, щоб так, як в минулому році не прийшлося деяким лишитися без нього. Ціна Календаря з відомих причин буде виносити о одного мільрейса більше, як у попередніх роках.

УЖЕ прийшли замовлені Просвітною Секцією підручники шкільні і можна їх замовляти у Ред. „Праці“ по ціні:

1. С. Черкасенко: Буквар — 1\$400 (вже вичерпаний).
2. А. Крушельницький: Друга Читанка — 2\$600
3. А. Крушельницький: Третя Читанка — 3\$500.

Поширюйте „Працю“,

Продається земля 20 алькерів, 12 кіль. від Трес Баррас — в місцевости Тігре. Є забудованне, хата, є вода. На землі є герва і до садження відповідна земля.

Интересовані най голосяться до п. Якова Брикайла в Гважувірі,

Купуйте насінне!

Михайло Іванків

одержав новий транспорт найлучшого АМЕРИКАНСЬКОГО НАСІННЯ, яке як раз влається найкраще в нашій бразилійській підсоню і

яке продає по ціні 150 рейсів за пачку.

ПРИГЛЯНЬТЕСЯ ДОБРЕ НА ПОМІЩЕНУ ТУТ МАРКУ; така марка знаходиться на кожній пачці і такої марки домагайтеся завжди у ваших продавців, бо лиш такої марки насіння є найлучше і до 3 днів кильчиться.

Крім цього поручаю рівнож по дуже зниженій ціні великий склад різнобарвної та найдобрішої матерії, готових убрань, капелюхів, обуви, машин до шиття, кухонного начиння, і много інших дрібних та найпотрібніших річей.

Також одинокий в Парані склад АТРАМЕНТУ до писання. Цей атрамент урядом патентований і узнаний за найлучший. Оден кружок на 2 фляшочки коштує 250 ре.

Для перепродуючих 100 процент опушту. Приходіть і переконайтеся!

З правдивим поважанням

Михайло Іванків

КРАВЕЦЬКА РОБИТНЯ «SÃO JOSÉ»

Володимира Кульчицького

В ПОНТА ГРОССА

Виконує всі роботи як найкраще з спеціальним узглядненням системи «Tallo elegante». Убрання після міри, як: військові уніформи, одяги колегіяльні, спортові, ловенькі.

Для духовних: ряси, римські капи, нагортви, пояси, берети і др.

Пишіть на адресу: WALDEMIRO KULCZYCKI — Rua Pinheiro Machado, 66 (em frente do Collegio São Luiz). — Est. do Paraná — Ponta Grossa.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В. КОЗАКЕВИЦА

які він виготовив в варшавському д. 6 серпня відносно широко розгалуженого комуністичного заговору в Польщі.

«Коли говорив Кернік-недавно намагався доклати напалу на Р. К. У. в Ченстохові і Віломустоці з метою знищення знаходяться в цих льокалях мобілізаційних і бранкових актів, влада безпеки, шукаючи за виконавцями, дійшла до заключення, що в краю знаходиться керована комуністичними колами, шпінська-диверсійна організація, що стоїть під наказами зпоза держави, яка має на меті довершування атентатів на об'єкти залізничні, військові і т. д. і ширше заворушень для підкопання організації держави... З членів цієї організації зловлено в ночі з 1 до 4 м. міс. 10 осіб, котрі грали в ній визначну, бо передову роль, а жжж пнш. на жалі двох офіцерів поль. війська з Кравова і з Баршави... від 26 до 30 липня проєктовано на цілому терені держави мисові диверсійні акти»...

Ось які «бредне» і «клямства» оповідав польський міністер в соймі д. 6 серпня! Говорить, що офіцери «війська польського» між авархістами, що висаджують мости залізничні, розкидають бомби навіть на Богу духа винних професорів університету — це верх «бреднярства» і «лгаретва» і «образа маєстату польських богатеру ф».

І як він, той польський міністер, знахався з «Працею» і її редактором помагаючи йому Польщу клеветати? (Ми лише цікаві як «Люд», котрий так достойно береться за правду, скваліфікує ці «бредне» польського міністра...

Чи знову скаже: «Вольно псу на Па на Бога чекаць»?

Треба жбути консекзентним у виблнюванню брудів «пшенайсвентшей і найиснейшей Ржочипосполітей»!

Переписка Редакції.

Виділ Тов. ім. Т. Шевченка в М. Маллет. — Нічого Вам злбно дорікати, а самим вдаритися в груди. Редакція отримала Ваше оголошення і здвигнула раменами: представлення 2 вересня, а календар виказував у дні отримання Вашого оголошення дату 4. вересня. Прийшлося, або подумати, що Виділ помилився що до назви місяця, або не містити оголошення. Та знаючи Вашу охоту шукати у всьому злоби укритих ворогів, ми оголошення пмістили, даючи рів

тися без нього. Ціна Календаря з відомого причин буде виносити о одного мільрейса більше, як у попередніх роках.

КНИЖКУ

„За честь і волю“

можна купувати у слідуючих Панів:
в Куритибі: о. Рафал Криницький,
в Іваї-Кальмон: п. Гр. Козань,
в Трес Баррас: п. Антін Менсія,
в Ірасемі: о. Кл. Бжуховський,
в Антоніо Олінто: п. Ст. Кобилянський,
в Іраті м.: п. Вол. Козакевич,
в Ітапара: п. Павло Шульган,
в Дорізони: о. О. Ананевич і п. Антін Фірман,
в Марешаль Маллет: п. Іван Занько,
в Порто Уніов: п.п. П. Мазуришин і Ів. Кучма,
в Каразіньо: п. Пилип Кухар.
Ціна 2\$300.

ПРОДАЄТЬСЯ 4 льоти, кузня з ковальським начинням і нова кароса ч. 18, в Дорізони. Зголошуватися до Василя Костюка в Дорізони. 38—5

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На бувшій мілітарній кольонії Шопін, над Ігвассу, що віддалена від Гварупуави на 21 милію, єсть до продажі великий, вже розмірений комплекс землі для наших поселенців, які знайдуть там своїх братів Українців, мешкаючих на Шопін вже 12 літ. Земля дуже добре надається на всі роди збіжа, є герва матте і кана. Зголошуватися до п. José Franquelim de Oliveira em Chopim, cor. Mangueirinha, via Guaraçuava. 26—17

Найбільший український склеп

Івана Стодільного на кольонії Іраті

має на складі великий вибір капелюхів і господарських знарядів, начинне кухонне і столове, товари споживчі і напитки краєві та заграничні. Продажа по найнищих цінах. Купує всі продукти кольоніяльні.

ЕКСПЕДИЦІЙНИЙ ДІМ

Сильвестра Доняка

Всякі експедиції товарів, що переходять через Іраті, відбираю зі стації і пересилаю на місце призначення за умірковане винагородження.

Сильвестер Доняк, Іраті.

НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЛЯ В МІСТІ ІРАТІ

В. КОЗАКЕВИЧА

ПОСИДАЄ НА СКЛАДІ великий вибір різнородної матерії, каземіри, пал, понші (плаці), готові убрання, капелюхи; знаряди рільничі і господарські, начинне кухонне і столове, товари споживчі, напитки краєві і заграничні, різнородні діточі забавки і проче, що тільки входить в обсяг купецтва.

КУПУЄ пшеницю, жито, ячмінь, кукурузу, фасолу, горох, герву-матте, шкіри, віск, масло, яйця і інші продукта кольоніяльні.

Wlademiro Kozakevitch

Iraty

Адреса тлгр.: «Kozak»

Paraná

BEVAM AS CERVEJAS DA ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.

TELEPHONE
454.

Atlantica

Luzilana

Curitibana — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвассу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлянтика, Люзитяка, Гамбург-го, Куритибана, Паранаенсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атлянта, Більи, Бода Столова, Женжібре; ГАЗОЗИ: з Цитрини, Абакаші, Малин, Помаранч, Содова воде.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни! Роздаємо також насіне ячменю за контрактом і продаємо вибиране насіне ячменю.

Сухі дріжджі Атлянтики є найлучші і економічні.

Одинокий склад нашої пивоварні у Прудентополи в домі п. М. Козловського.

Cervejaria „Cruzeiro“

Одна з першорядних пивоварень в Куритибі — поручає Вп. пп. Купцям з провінції пиво власного виробу по найдешевших цінах, як: «Cruzeiro», «Pilsen», «Pomba», «Escureinha» і инше.

КУПУЄ до власної солодівні ЯЧМІНЬ у ріжній скількості і платить найвишу ціну.

CURITYBA — Caixa Postal 180